

43501

Malo
politično ogledalo

za

deželnozborske volitve na Kranjskem

l. 1901.

Razsodnim volivcem v preudarek.

Založil „Volivni odbor katoliško-narodne stranke
v Ljubljani“.

Tisk Zadrúžne tiskarne v Ljubljani.

Prilož.

Politické ohledy

časopis pro politické a literární vědomost

1891.

První číslo v roce 1891.

Ljubi kmetje!

Ko so bile zadnje državnozboreske volitve, so neki ljudje, ki so se s katoliškim katekizmom skregali, razširjali med vami liberalni „volivni katekizem“. Tam je vse polno laži nagromadenih. Pa tisto zelje ni zraslo na domačem zelniku, ampak tisti „volivni katekizem“ so ljubljanski liberalni pisarji prepisali iz knjižice nekega nemškega štajerskega barona, ki s protestantovskimi agitatorji kmete hujska proti katoliški veri. Tam so se lagali, da škofje hujskajo ljudstvo proti državi, da duhovniki uče, da se ni treba držati prisege, da katoliška cerkev kmetom in rokodelcem posest jemlje, da goljufa, da katoliški možje delajo kmetom sovražne postave. **To je bilo vse zlagano.** Mnogo *krivicega* se je zgodilo v Avstriji kmečkemu stanu, *a za vse krivice so glasovali liberalni poslanci, katere vodijo judje,* in *katoliški* možje niso mogli storiti drugega, nego da so se *upirali* in ko-

likor mogoče *ublažili* krivične liberalne postave. Zdaj pa liberalci pravijo, da so teh postav krivi katoliški možje!

Z veseljem smo opazili da kmetje *niso šli* na ta slabo skuhani lim. *Pisarji in kramarji* so raznašali tisti popir in ga hvalili, kakor jud obležano robo, *kmetje so pa s tistim popirjem peč kurili.*

Laži liberalnega volivnega katekizma

so tako očitne, da jih vsak lahko takoj spozna, ki vse dobro premisli. Tu vam jih hočemo nekaj naštet.

Prva laž: »Vse postave so skovali klerikalci«.

Ce prebereš ta takozvani „katekizem“, boš videl, da trdijo v njem liberalci, da so vse postave pri nas v Avstriji sklenili katoliški poslanci. In vendar vé vsak kmet, da je žalibog v državnem zboru bilo dosedaj vedno veliko več liberalno mislečih poslancev, kot pa odločno katoliških. Tudi med slovenskimi poslanci na Kranjskem so

sedeli trije liberalni poslanci. Če bi tudi res bilo, kar *lažejo* liberalci, da so katoliško misleči poslanci sklenili samo kmetom škodljive postavbe, potem so iste postavbe sklenili tudi naši *liberalci*, ker v državnem zboru so glasovali liberalni naši poslanci za vse tiste predloge. Liberalci so torej z neumno lažjo, da je tista od liberalcev tako sovražena klerikalna, poštena katoliška stranka kmetu najbolj sovražna, sami sebe udarili po zobeh, ker so njihovi liberalni poslanci v državnem zboru glasovali ravno tako kakor pa „klerikalni“, to je katoliški poslanci. Liberalci imalo bravece tistega „katekizma“ za tako neusmiljeno neumne, kakor da bi še tega ne mogli uvideti.

Druga laž: »Klerikalci imajo vso moč, in pa — nobene«.

Druga še večja neumnost tega lepega liberalnega katekizma je ta: Liberalni katekizem na eni strani dokazuje, da je klerikalna stranka tako vplivna, da lahko sklene postavbo, kakoršno hoče, na drugi strani pa pripoveduje, da so se pri nas v Avstriji

izdale postave, tako n. pr. šolske postave, proti katerim se je odločno postavil papež Pij IX. in ž njim avstrijski škofje, katerim pa vse to ni nič pomagalo, da so zaradi tega nekateri izmed škofov celo bili obsojeni v zapor. Torej klerikalci, to je katoliški poslanci, imajo vso moč v državi, toda v državi se sklepajo take postave, proti katerim se zastonj upirajo katoliški škofje in papež, torej najhujši klerikalci! Tako trdijo naši liberalci. Ali se s tem ta „katekizem“ ne bije po lastnih ustih? Klerikalci torej delajo postave po trditvi liberalnega katekizma, toda, po trditvi istega katekizma sami klerikalci za postave ne marajo in se jim upirajo in se dajo zaradi teh postav zapirati v ječo. Kaj neda, slovenski kmet, taka pisarija liberalnega „katekizma“ je preneumna, da bi mogla preslepiti pametnega kmetskega volivca!

Tretja laž: »Klerikalci pomagajo — judom«.

Tretja velika laž tega liberalnega „katekizma“ je trditev, da so kleri-

kalci preprečili podržavljenje bogate severne železnice. Ta železnica je v rokah judov. Ali imajo klerikalci kake zveze z judi? Prav nobenih! Še liberalci, ki se vse upajo, niso imeli poguma, trditi, da bi naša katoliška stranka imela kake zveze z judi. Pač pa je vsemu svetu znano in so se bahali sami naši liberalci, da imajo zveze z židom Minceles-om, ki tudi poroča v naše liberalne liste. Ta Minceles pa je tudi poročevalec največjega avstrijskega nemškega židovskega lista, kateri služi tistim judom, *ki delajo na borzi krivične žitne cene*. Poglej: tisti liberalci, ki se v volivnem katekizmu delajo tebi tako prijazne, so v zvezi z judom! Kajneda so bili neumni, ko so pisali o severni železnici, ker odkrila se je zdaj ta njih zveza z judom, in zdaj veš, slovenski kmet, s kom imaš opraviti.

Četrta laž: »Klerikalna stranka je kmetu škodljiva«.

Liberalci pravijo v tem svojem zloglasnem „katekizmu“, da je poštena katoliška stranka kmetu škodljiva. Velikanska neresnica te liberalne trditve

vam bo, dragi bravci, takoj očitna, če pomislite tole: Vsem vam, ki ste se, če prav samo nekoliko pečali z našim javnim življenjem, je znano, kako so dosedaj liberalci vedno kričali, da hoče katoliška stranka s svojo gospodarsko organizacijo, s posojilnicami in zadrugami pomagati samo kmetu, uničiti pa meščane, posebno trgovce. S tem so hujskali meščane proti katoliški stranki, *zdaj pa rabijo vaše glasove, katoliški kmetje, zato pa so v svoji slepoti čisto pozabili na to, kar so preje trdili*, in sedaj kričé, da je katoliška stranka škodljiva kmetu! Že iz tega, kar smo povedali ravnokar, vidite, da je liberalna trditev *laž*, in sicer *neumna laž*. Navesti pa hočemo tu izmed obilnih zaslug katoliške stranke za kmete vsaj nekatere, kajti vseh naštetih ne moremo, ker ni prostora in bi morali vse leto o tem pisati. Dosegla je za obnovo **vinogradov** stotisoč goldinarjev brezobrestnega posojila v prid kmetom, dosegla je v prid vinogradnikom po Dolenjskem, da plačujejo 38⁰/₀ manj davka. Katoliški naši poslanci so predlagali, da se doba **vojaške** slušbe zniža na dve leti, da se

edini sinovi že po postavi oproste stalne vojaške službe, da se vojaške vaje vrše ob času, ko imajo kmetje najmanj dela. Izprosili so naši poslanci **podpore** za po toči prizadete kmete, za Notranjce, katerim je drevje pokončal žled, in za pogorelce. Ali ni vse to v prid kmetškemu stanu? Kdo je torej prijatelj kmetov?

Peta laž: »Klerikalci so od vlade podkupljeni«.

A mi pravimo: *Le z imenom na dan!* Povejte, kdo je podkupljen! Ko bi liberalci le samo proti enemu izmed njih mogli dobiti le senco kakega dokaza, da je bil podkupljen, gotovo bi bili njegovo ime objavili v svojem „volivnem katekizmu“. Toda tega niso mogli, ker je značaj naših katoliških poslancev čist in ker so čiste njih roke. Delajo iz ljubezni do našega ljudstva.

Šestič: Debela laž o nemškem katoliškem časniku »Vaterland«.

„Vaterland“, na Dunaju izhajajoči nemšk časnik, je dober katolišk list.

Zato je trn v peti vsem liberalcem. In res zaletava se liberalni „volivni katekizem“ tudi vanj, češ, da je dne 24. januarja 1898 pisal: „Država ne sme vstaviti propadanja malih kmetov, samo na to mora gledati, da se to propadanje v miru zvrši.“ Ako bi bil ta list res tako pisal, bi zaslužil, da ga imenujemo ljudstvu sovražnega. Toda ta list od liberalcev podkupljenih besed ni pisal nikoli in tudi v št. od 24. januarja 1898 ne. To krivo očitaje je bilo že v raznih liberalnih nemških listih, ki so pa pozneje vendar le pregledali sami dotično številko „Vaterlanda“ in izjavili da so delali „Vaterlandu“ krivico, ker on ni tako pisal in da obžalujejo, da so list napadli po krivem. To izjavo so imeli nemški liberalni listi že januarja meseca lani. In vendar pogreva to zlobno in neumno laž slovenski liberalni „volivni katekizem“ še zdaj.

Sedmič: »Duhovniki in davki«.

Liberalni „volivni katekizem“ hoče dokazati, da so se duhovniki znali oprostiti doklad na davke. Res je, da

so duhovniki oproščeni plačevanja doklad, toda samo od *kongrue*, to je od tiste plače, ki znaša za župnika 1200 K, za kaplana pa 600 K. Od vseh drugih dohodkov pa morajo plačati doklade in tudi od kongrue davek. Doklad pa so od svojih plač prosti tudi *javni uradniki in učitelji*. Od teh pa liberalni „katekizem“ *molči!* Že iz tega lahko izprevidiš, slovenski kmet, *kakega stanu* so oni, ki begajo ljudstvo s tistim lažnivim „katekizmom“. Med njimi so ljudje, ki po petkrat toliko vlečejo, kakor imajo župniki dohodkov, pa niti *solda doklad ne plačujejo*, med tem, ko se duhovniku davkov in doklad nabere, da jih ima dosti. Poleg tega pa liberalci zamolčujejo, da morajo cerkve plačevati tudi davek in sicer še *poseben davek*, ki ga kmet nima. Vsak vinar, ki pride v cerkveno puščico, liberalci oblajajo, in vpijejo: „Cerkev kmeta odira“. Če se v liberalnih gostilnah in prodajalnicah, če se na plesih in razuzdanih veselicah pa stotaki zapravijo, jim je čisto prav in še hvalijo to kot napredek.

Osmič: »Cel kup laži«.

Liberalni „volivni katekizem“ pravi, da so klerikalci povišali *davek od poslopij* in odpravili „*avstrijski goldinar*“. To ni res. Krščanski poslanci so se trudili, da se bremena od posestnikov odvalé in nalože onim kapitalistom, ki žive le od obresti in oderuštva. Bili so tudi *zoper novi denar*, ker pri izpremembí denarja so največ dobička naredili *veliki judje*. Liberalci pa so *glasovali z judi*.

Liberalni „katekizem“ *laže*, da so „klerikalci krivi, da bo *cena kmečkim pridelkom* še bolj padla“. Res je, da katoliški možje zahtevajo, da naj *kmetje sami* po zadrugah odločujejo ceno svojim pridelkom in da se naj prepove judovska kupčija z žitom na borzi, ki kmete izsesava. Liberalci pa *drže z judi proti kmetu*.

Liberalni „katekizem“ *laže*, da so „klerikalci krivi, da se je podaljšala *vojaška služba*“. Res je, da so ravno katoliški narodni poslanci (še posebej kranjski katoliški poslanci ravno letos) se potegovali za *olajšanje vojaške službe*.

Liberalci pa glasujejo vedno za pomnožitev vojaštva, da bi se vladi *priliznili*.

Liberalni „katekizem“ *laže*, da so „klerikalci krivi *slabih trgovskih pogodb*“. Res je, da se ravno katoliško-narodni poslanci *najbolj* potezujejo za pravično nagodbo z Ogrsko in za take trgovske pogodbe, po katerih bi kmetje višjo ceno dosegli v tujih državah za svoj les, svoje vino, svojo živino itd. Ravno poslanec *Povše* je največ storil v zadnjem času, da se to izvrši. *Liberalci* pa so *izdali* Avstrijo, ko so *v zvezi z ogrskimi čifuti* delali na tako pogodbo, da je naša državna polovica morala nositi 70⁰/₀ vseh skupnih izdatkov. To je *liberalno* delo!

Liberalni „katekizem“ *laže*, da so „klerikalci dunajski parobrodni družbi darovali 25 milijonov goldinarjev, da so dali sladkornim fabrikantom premije, da so oni krivi, da v Galiciji napreduje žganjarstvo“. *Same laži!* Liberalci so zvezani s fabrikanti in z judi, ker ti samo liberalce volijo in jim plačujejo za agitacijo. V *zahvalo* zato pa liberalci izkušajo v državnem zboru svojim dobrotnikom vedno nakloniti kak milijonček za „podporo“. V Gali-

ciji imajo žganjarije v rokah judje, ki so *vsí liberalci*. Katoliški možje pa odvrčajo *ljúdstvo od žganja*, zato jih pa judje *tožijo*, da jim „oškodujejo obrt“. Ravno zaradi sladkornih tovarn, zaradi dunajske parobrodne družbe in zaradi galiških razmer so se krščansko socialni poslanci *najostrejšé* ustavljali in s tem liberalcem na vsa usta povedali, kako goljufajo. Zdaj pa gredo liberalci in svoje grehe zvrnejo nanje!

Smejete se lahko, ako berete v tistem lažnivem „katekizmu“, da so klerikalci „zoper podporo *proti toči*“, saj katoliški poslanci ob vsaki nesreči *prvi* prosijo podpore za svoje občine in jo tudi dosežejo; smejete se lahko liberalcu, če se vam *laže*, da so *živinsko sol* podražili „klerikalci“. Vsak, ki je količkaj bral časopise, ve, da so naši katoliški listi vedno pisali za to, da bi se živinska sol dajala bolj poceni ali tudi zastonj, in naši poslanci so se v zbornici in na shodih potegovali za to. Res, še cigani se ne znajo tako lagati, kakor tisti ljudje, ki „volivni katekizem“ raznašajo!

Deveta liberalna laž: »Klerikalci bi radi pograbili vse premoženje, klerikalna bisaga je brez dna.«

Vedno vpijejo to, in ravno tisti, ki so najbolj polnili svojo bisago s kmečkim denarjem, se najbolj jeze čez „farško bisago“. Kaka pa je v resnici ta bisaga?

To je taka bisaga, da kar na enem koncu duhovnik notri spusti, *na drugem zopet ven pade*, torej res nima dna in je strašansko mršava, tako da kakšen kaplan tiplje in tiplje, da kaj vtiplje v nji. Ker so jo pa bili liberalci ob zadnjih državnozborskih volitvah strašansko napihnili, da je nekaterim kmetom samo bisaga še bingljala pred očmi in so se jim delale skomine, so liberalci ob zadnjih volitvah slovesno obljubili, da bodo bisagi puščali in denar porazdelili med kmete. Po nekaterih krajih so imeli že natanko preračunjeno, koliko bo vsakemu posamezniku dala bisaga. Ker je pa ta obljuba neumna in samo za neumnega kmeta prerajtana, ni noben liberalec — tudi general dr. Tavčar ne — stavil predloga v zbornici, da bi se „farške bisage“ za-

plenile, ker za tako neumen predlog ne more biti noben pameten človek. *Duhovniki so s treznim življenjem mnogo privarčevali pri svojih dohodkih, in kadar se je bisaga količkaj napolnila, pa so jo odvezali in iz nje se je vsulo vse, ker to je bilo namenjeno narodu.*

Glejte, kaj je storila „farška bisaga“ samo na Kranjskem in jo primerjajte z liberalno bisago. „Farška bisaga“ je napravila za Kranjce sledeče:

Ustanove.

1. **Alojzijevišče.** Ta zavod je ustanovil rajni ljubljanski škof blagega spomina, Anton Alojzij Wolf s svojim denarjem in s prispevki kranjske duhovščine. V tej hiši ima stanovanje in hrano ter drugo postrežbo leto za letom nad 50 pridnih mladeničev, ki hodijo v latinske šole in žele kdaj postati duhovniki. Nekoliko teh se sprejme brez plačila, drugi bolj imoviti kaj povrnejo. — Vzdržuje se ta zavod iz obresti od glavnice in z drugimi prispevki dobrih ljudi. V naših hudih časih je ta hiša velika dobrota za Kranjce. *Liberalci ne podpirajo Alojzi-*

jevišča nič, dasi so premnogi izmed njih uživali njegove dobrote kakor n. pr. ravno dr. Tavčar i. dr.

2. **Marijanišče** je sirotišnica, kjer se dečki-sirote brez starišev poučujejo in izrejšajo. Blizu 200 jih notri podpirajo. Ta veliki zavod so postavili darovi in volila dobrih vernih mož svetnega in duhovskega stanu, in na tak način se ta hiša tudi vzdržuje. Dežela kranjska res plačuje za kakih 50 do 60 sirot po 200 kron, ali to gre iz davkov in se ne more nikomur šteti v zaslugo; razvidno je, da bi deželni zbor lahko še več storil za sirote, ko bi imeli dobri poslanci večino v njem.

3. **Dekliška sirotišnica ali Lichten-
turnov** zavod za odgojo in poduk deklic-sirot se je prav na enak način ustanovil. Koliko dobrega stori za žensko mladino, ni moči povedati, vendar ena sama taka hiša ni zadosti za celo deželo, treba je še zunaj po kmetih takih sirotišnic, a brez podpore dobrega deželnega zbora jih ni mogoče lahko začeti.

4. **Hiralnica pri sv. Jožefu v Ljubljani** za onemogle stare ljudi, katerih največ vzdržujejo usmiljene sestre same.

5. **Hiralnica in bolnica pri sv. Petru v Komendi** je ustanovljena po rajnem župniku in komendatorju Petru Pavlu Glavarju. Vanjo se sprejemajo stari možje in žene iz Komendske fare in nekaterih bližnjih vasi.

6. **Hiralnica v Spod. Idriji**, za katero se je mnogo trudil rajni kanonik Anton Urbas, je velika dobrota za Idrijo.

V teh zavodih je veliko denarja krščaskih mož skritega, *a liberalci nimajo kaj tacega pokazati.*

7. **Šole.** Koliko mora dežela plačevati za šole, to ve vsak davkoplačevalec. Za leto 1901 mora kranjska dežela samo za plače in pokojnine učiteljskega osebja plačati skoraj en milijon kron. Pa to svoto bi radi plačevali, če bi bili vsi učitelji dobri in krščanski po duhu in dejanju. — A vkljub tolikim stroškom še nimamo zadosti dobrih šol v deželi, in zato se trudijo dobri in skrbni domoljubi, da se z zasebnimi šolami ta primankljaj nadomesti. Katoličani ali — kakor jim pravijo liberalci — *klerikalci so jih že mnogo ustanovili.*

a) *Nunske šole v Ljubljani*. Redovnice vzdržujejo tukaj šolo z osmimi razredi za zunanje deklice in meščansko šolo, poleg tega pa še ravno tako šolo za notranje gojenke in žensko učiteljsko pripravnico kakor tudi otroški vrtec. Koliko je treba za toliko šol sob, učiteljic in denarja, to ve samo tisti, ki ima skušnjo.

b) *Nunske šole v Škofji Loki*, ki so ravno tako urejene kakor ljubljanske, so prava dobrota za mesto in za okolico.

c) *Šolske sestre de Notre Dame v Šmihelu* pri Novem mestu vodijo 7razredno ljudsko in nadaljevalno šolo za deklice in šolo za gluhoneme deklice. Kdo skrbi za te šole? Liberalci ne.

d) *Šolske sestre v Ilirski Bistrici* vodijo 5razredno ljudsko šolo za deklice in jih sprejemajo tudi v hišo za nadaljno višjo izobrazbo, pri čemer dosegaajo lepe vspehe, tako da jih vsakdo hvali, kdor pride ž njimi v dotiko.

e) *Šolske sestre v Marijanišču* vodijo 4razredno deško šolo in višjo gospodinjsko šolo.

f) *Šolske sestre v Repnjam* imajo dvo-razredno ljudsko šolo za deklice.

g) *Usmiljene sestre vodijo v Ljubljani 7razredno šolo v Lichtenturnovem zavodu.*

h) *Enak zavod vzdržujejo tudi usmiljenke v Kočevju.*

i) *Otroški vrtec v Kamniku vodijo usmiljenke iz Zagreba.*

j) *Franciškanke v Ljubljani imajo šivalno šolo za dekleta in strežejo bolnikom po hišah.*

Koliko denarja gre vsako leto za te šole, tega liberalci nečejo vedeti, pač pa vedo „klerikalci“, ki ga morajo zbirati leto za letom. Mnogo še manjka, pa je težko delati, ker liberalizem vse dobro podira in zavira.

8. Bolnice.

a) *V Kandiji pri Novem mestu so si sezidali in uredili usmiljeni bratje svojo bolnico, ki je z vsem dobro preskrbljena. Ta za Dolenjce prekoristna naprava se vzdržuje večinoma z darovi dobrih katoličanov.*

b) *Usmiljenke strežejo bolnikom v Ljubljani, v Komendi in v Idriji.*

c) *Usmiljene sestre vodijo tudi z velikim samozatajevanjem postrežbo v norišnici. Kdor dlje časa opazuje oskrbovanje norcev, mora res občudovati te*

žene, ki se za „božji lon“ dan na dan darujejo za reveže, od katerih morajo prestatiti mnogo sitnosti in surovosti. Za plačilo jih pa liberalci sovražijo.

č) Koliko pa storé *Vincencijeve družbe* za bolnike in reveže, to je tako vsakomur znano.

9. Ustanove (Štipendije).

a) *Anton Alojzij Wolf*, škof ljubljanski, je ustanovil *Alojzijevisče* (glej štv. 1!) in napravil več drugih ustanov. Zagotovil je tudi izdavanje *naših slovarjev*. Kdo je to delo omogočil? *Klerikalec*.

b) *Ribniški dekan Holzapfel* je zapustil obširno premoženje za šolo za gluhoneme dečke in deklice.

c) *Knaflova ustanova za visokošolce s Kranjskega*, ki študirajo na Dunaju. Knafel je bil duhovnik in je vse svoje premoženje obrnil v ta namen. Dandanes je teh ustanov 35 mest po 600 kron, tako da dobijo naši dijaki na Dunaju vsako leto 21.000, reci eden in dvajset tisoč kron podpore. To je napravila dobra roka katoliškega duhovnika. Malokateri naših liberalcev, ki je študiral na Dunaju, ni užival te podpore,

nobeden se ni branil teh klerikalnih kronc, doma pa zabavljajo čez „farško bisago“. Ko prejme dijak to štipendijo, se zaveže pod *častno besedo*, da bo šel večkrat na leto k izpovedi in da se bo vsako nedeljo pri sv. maši spomnil s kratko molitvico svojega dobrotnika. *Zdaj pa roko na srce, vi liberalni doktorji in drugi, ki ste uživali to ustanovo, in priznajte pošteno, če ste držali svojo častno besedo! Najbrž, da bo večina izmed vas morala priznati: „Res, bil sem figa-mož.“* Kronce so bile pa le dobre, kajneda?

č) Našteli bi lahko še mnogo ustanov, kakor Metelkovo, Dolničarjevo itd. Sploh nahajamo med našimi ustanovniki jako mnogo duhovnikov. — Naj pokažejo liberalci svoje zavode in svoje ustanove, pa bomo videli, kdo stori več za slovenski narod!

Da omenimo le še nekaj stvari: Kranjska dežela je ponosna na svojo *licealno knjižnico* in po pravici. Pa odkod so knjige in važne listine v tej zbirki? Večinoma iz *samostanskih* knjižnic. Poslopje, v katerem se sedaj nahaja ta imenitna zbirka, je bilo *franciškanski samostan*, tako ni bilo treba

državi nič prispevati, liberalcem pa še manj.

Zdaj pa čujte, kaj hočejo liberalci! V „Narodu“ vedno pišejo, da so redovi in duhovščina v škodo ljudstvu, odkrito zahtevajo, da se redovniki in redovnice iztirajo iz dežele! Samostanske šole, ki deželo skoro nič ne stanejo, se naj vse zatró, in namesto njih narode drage šole na *kmečke* stroške!

Desetič: Ogromno bogastvo katoliške cerkve in mrtva roka.

Slovenski liberalci kaj radi govoré o neizmernem *bogastvu katoliške cerkve*. V celi Avstriji pravijo, je 519,416.968 goldinarjev cerkvenega premoženja; na Kranjskem pa 13^{1/2} milijona. In potem kakor Judež s svojo rujavo brado zmajujejo, češ: „S tem premoženjem bi se dalo veliko dobrega in občekoristnega storiti, ko bi bilo v drugih rokah. Veliko trdnih, samostojnih kmetov bi bilo lahko v deželi, ko bi se samo obresti tega kapitala mogle porabiti v korist prebivalstva. Te številke, tako migajo liberalci z rujavo brado, naj bi vender ljudstvu odprle oči, da bi spoznalo, za

kaj se gre pri klerikalcih!“ — Koliko podlega in farizejskega hinavstva leži v takem očitaniu, lahko uvidi vsak, ki le nekoliko pozna dejanske razmere. *Ko bi bilo tudi res, da ima cerkev na Kranjskem toliko premoženja, bi prišlo na enega duhovnika iz tega premoženja letnih dohodkov okroglih 1000 glđ. Pri tem bi pa bile še vse redovnice brez kruha. A liberalci pa hinavsko zamolčé, da so vštete med cerkveno premoženje cerkve same, cerkvena oprava, vsa cerkvena poslopja: Cerkvâ pa je na Kranjskem čez 1600 in okoli 200 kapelic. Res je, da je vrednost teh poslopij velika, a zidovi, to vedo liberalci tako dobro kakor mi, ne nosijo nobenih obrestij, pač pa nakladajo velike davke. Naj odračunijo liberalci od onega ogromnega kapitala vrednost cerkvenih poslopij in njih oprave — potlej pa naj izračunijo, kak beraški del pride od tega premoženja letnih dohodkov na enega duhovnika. Zraven te svote pa naj postavijo dohodke Tavčarjev, Hribarjev, Slancev, Schweglov itd., pa se bodo vsakemu le količkaj brihtnemu človeku „odprle oči“! — Kak posebno „kunšten“ liberalec pa še*

poreče: „Ako se poslopja ne prištevajo k premoženju, potem so tudi oni bogataši reveži, ki imajo na Dunaju po štiri ali pet palač“. Zelo modro povedano! Ni ti treba biti noben doktor, ampak le posestnik najbolj navadne pameti, da spoznaš, *kolik razloček je med palačami in cerkvami*. Palače lahko donášajo več tisočakov najemščine in so vporabne za katerikoli namen. *Cerkve ne donášajo ničesar*, vendar pa njihovo vzdrževanje stane ogromno denarja. Ako primerjamo cerkveno premoženje v Avstriji z *narodnim premoženjem*, ki se ceni na 10.844,500.000 goldinarjev, pridemo do zaključka, da ima cerkev komaj *tri stotinke* vsega premoženja. Ko bi se tudi ves ta denar razdelil med ljudstvo, koliko bi bilo s tem ljudstvu pomagano? *Na vsakega posameznika bi prišlo le 14 goldinarjev cerkvenega premoženja*. To bi bilo potem „trdnih in samostojnih kmetov“ v Avstriji! „**Mrtvo roko**“ imenujajo nasprotniki cerkveno premoženje; to pa zato, ker ne menjuje posestnika, kakor zasebno imetje, temveč trajno ostane pri isti javni oskrbi. *Nikakor pa se zato ne sme primerjati mrtvemu kapitalu!*

Cerkveno premoženje je *prava narodova last*. Razni cerkveni zbori so zopet in zopet povdarjali, da ima biti cerkveno premoženje „delež siromakov“, nakladali so duhovnikom dolžnost, da preostale dohodke porabijo v podporo revežev in da jim v svojih oporokah zapuste vsaj tretjino svojega premoženja. — *Kdo pa uživa dohodke cerkvenega premoženja?* Duhovniki in redovniki, sinovi prostega naroda, po katerih pride zopet veliko denarja med ljudstvo. Seveda raznim pohlepniim židom in dolgo-prstnim časnikarjem je ta del narodnega premoženja nedostopen. Od tod jeza in bleda zavist pa zabavljanje!

Koliko hinavstva tiči v liberalnih tožbah „o silnem bogastvu mrtve roke“, kaže najbolj kratka primera cerkvenega premoženja z judovskim. Po uradnih izkazih je v Avstriji *nad sto judovskih milijonarjev*. Od teh ima samo dunajski Rotšild nad 2000 milijonov, to je skoraj šestkrat toliko, kolikor ima cerkev premoženja v Avstriji. Vseh 17 avstrijskih bank, ki dajejo na leto 30 milijonov dobička, je v judovskih rokah, vseh 60 zavarovalnih društev (razun dveh), ki so v Avstriji, imajo

judje v oblasti. In vendar liberalci pritiskajo jude na svoje srcé in rohne nad bogastvom katoliške cerkve!

Liberalci tudi pravijo, da cerkev ne potrebuje premoženja, „ker kraljestvo božje ni od tega sveta“. To je resnično. A vendar je *vsaj na svetu* in obstoji iz navadnih ljudi, ki imajo svoje potrebe, ki morajo jesti, piti, se oblačiti in nekje stanovati. Zato pa potrebujejo denarja. Cerkev je od *prvega svojega začetka* imeli lastno premoženje, zlasti zato, da si je ohranila *neodvisnost* v izvrševanju svojega poklica. Sicer bi ji trda pela, ko bi bila odvisna samo od liberalne milosti! — In naposled: *zakaj* to očitanje cerkvenega bogastva in napadanje „mrtve roke“? Namen je jasen: *pri nižjem siromašnem prebivalstvu vzbuditi sovraštvo do katoliške cerkve*, „ki izsesava ljudstvo“ in hkrati odvrniti pozornost ljudstva od onih bogatinov, ki imajo zares v rokah veliki kapital! — Slovenski kmet, ali pojdeš res na *take* limanice naših liberalcev? Kajne, da si prepameten za to!

Toliko o lažeh liberalnega katekizma. Komu se ne gnusijo ljudje, *ki tako nesramno lažejo?*!

Zdaj pa stojte pred vami

deželnozborske volitve,

in da boste natančno vedeli, kako stvari stoje, preberite naslednje vrstice natančno in jih premislite.

Dve stranki

se bosta posebno trudili, da pridobita kmečke glasove: *liberalna* ali *napredna stranka* in *katoliškonarodna stranka*. *Liberalna stranka* je v zvezi z nemškimi grajščaki in je imela doslej večino v mestih, ker so se *uradniki* potegnili za liberalce. *Katoliška narodna stranka* je pa delovala v prvi vrsti za kmete in je imela zaradi tega *hud boj* proti liberalcem in gospodi. Saj veste, da je danes skoraj vsak gosposki škric liberalen in viha svoj nos nad kmetom in nad duhovnikom. Proti tej liberalni družbi je boj težak, a katoliško-narodna stranka ga bo izvojevala, ako vsi kmetje soglasno stopijo na njeno stran.

Zdaj pa čujte, kakšni so liberalci!

Kaj pa je liberalizem?

Kaj hočejo liberalci?

Boj *vseh* poštenih *ljudskih prijateljev* gre proti *liberalizmu*. Seveda jih je mnogo, ki mislijo, da kaj posebno lepega povedó o sebi, če pravijo, da so liberalci, a to so taki, ki *ne vedó*, kaj govore, in le slepo to prežvekujejo, kar so brali v liberalnih časnikih.

Kaj je liberalizem? Liberalizem je tisti nauk, ki pravi, da naj vsak bo *prost* od onih postav, ki jih je *Bog dal* človeški družbi. Liberalizem *ne pozna* deset božjih zapovedi, *ne priznava* cerkvene oblasti, državno oblast pa toliko, kolikor se boji ječe.

Verski nauki liberalcev.

Iz tega izprevidiš, slovenski kmet, da je *vsak liberalec*:

1. **Sovražnik božji.** Liberalci so skovali one postave, po katerih se sme

svobodno učiti in razširjati tudi *nevera* in *bogotajstvo*. Na visokih šolah so profesorji, kateri očitno uče, da ni Boga, da ni Bog ustvaril sveta itd. Liberalci vedno pravijo, da morajo taki nauki biti svobodni. Eni liberalci uče, da je človek bog, drugi uče, da je ves svet bog, tretji pa kar naravnost pravijo, da je neumnost, če še kdo v Boga veruje.

2. Sovražnik svete vere je vsak liberalec, ker hoče biti *svoboden* od njenih postav. Kdor pa je veren kristjan, ne more biti svoboden v liberalnem smislu, ker ne sme goljufati, ne sme prešestvovati, ne sme lagati itd. Zato pa napadajo sveto vero v svojih spisih na najgrše načine. Eni pravijo, da Kristus ni bil pravi Bog, ampak le človek, drugi uče, da je krščanstvo pokvarjeno, tretji pravijo, da so ajdovske vere boljše od krščanske itd. Neštevilne so zmote, katere brani liberalizem, samo da odvrča od prave katoliške vere.

3. Sovražnik katoliške cerkve je liberalizem. Njo hočejo liberalci spraviti s sveta, ker ona brani *resnico*. Zato so proti njej nagromadili cele kupe zgodovinskih laži, katere širijo po svetu

v svojih umazanih časopisih. Zato glasu-
jejo v državnem in deželnem zboru
vedno za tiste postave, ki so *cerkvi*
škodljive. Posebno jim je na srcu, da
bi cerkev bila popolnoma odstranjena
od šole in da bi se javno ne smele
več opravljati cerkvene slovesnosti. Kjer
pridejo liberalci do vlade, prepovedó vse
procesije, prepovedo duhovnikom celó,
da se ne smejo *v duhovniški obleki* več
prikazati javno, ker tacega liberalca
strašno v oči bode duhovska suknja.
Cerkve vzamejo in narede iz njih skla-
dišča ; *pokopališč* ne puste blagoslavl-
jati ali pa vpeljujejo *sežiganje mrličev*. Sploh
hočejo vse odstraniti iz javnega živ-
ljenja, kar spominja na krščanstvo.

4. Zakaj so **sovražniki duhovnikov**,
je iz tega jasno. Saj duhovniki so po-
klicani, da vse to branijo, kar hočejo
liberalci odstraniti.

Pred vsem sovražijo *papeža*. Zato
so mu vzeli Rim, da bi bil zaprt in
ne bi mogel svobodno občevati s svo-
jimi verniki. Ko je rajni papež Pij IX.
umrl, so po vsem svetu liberalci vris-
kali, da bo sedaj konec katoliške vere,
pa ljubi Bog je vse drugače naredil,
kakor so si oni želeli. — Zakaj pa

napadajo *škofe*? Ker so oni postavljeni za vladarje in varhe resnice. Liberalci so sklenili nalašč take zakone, da škofje ne morejo izpolnovati svojih dolžnosti. Če hoče na primer škof zabraniti kako pohujšanje, mu precej branijo, češ da ovira „svobodo“. Če škof reče: „To se ne sme, ker je proti veri“, pa brž upijejo: „Pregrešil se je zoper državne postave, ker ovira državljansko svobodo!“ Če hoče odpraviti škof kako napako v duhovskem stanu, se liberalci brž potegnejo za nenravnega duhovnika in ga branijo proti škofu.

Da *navadnim duhovnikom* ne prizanašajo, je iz tega pač jasno. To vidite pa dan na dan sami. A le na nekaj vas opozarjamo. Koga pa *najbolj napadajo*? V časopisih najbolj napadajo one duhovnike, ki so *najboljši*, onim, ki se ne zmenijo dosti za svoj sveti poklic, pa prizanašajo ali jih pa še hvalijo. Zato pa vsak dober duhovnik pravi: *Boljše je zame, če me liberalci zasramujejo, kakor če me hvalijo.*

Posebno pa sovražijo liberalci *redovnike*. Povsod, kjer pridejo liberalci do vlade, podé redovnike iz dežele. Tu jim je vse eno, kaj škoduje deželi.

Usmiljene sestre podé iz bolnišnic, jezuite in lazariste iz izpovednic. Na Francoskem so jim nalašč naložili tako visok davek, da ga plačevati niso mogli, potem so jih pa preganjali, češ da so sovražni državi; zdaj so jih celo iztirali iz države. Rajši plačujejo iz kmečkih žuljev stotisoče in milijone za bolnišnice in šole, kakor da bi jih zastonj opravljali redovniki in redovnice. To je prav satansko sovraštvo. Še en vzgled: Šolski bratje v Lillu imajo lepo samostansko šolo, v katero katoliški stariši pošiljajo svoje otroke. To je grozno bolelo liberalce: Kaj so naredili? Najeli so morivca, ki je umoril dečka in ga skrivaj v vreči odložil v samostanu. Po vsem mestu so zagnali hrup: „Šolski bratje svoje učence moré! Brat Flamidien je dečka umoril!“ Nahujskali so poulično druhal, da je naskočila samostan in pobijala, kar je dosegla. Onega brata so imeli dolgo po nedolžnem zaprtega, pa se je vendar izkazalo, da je bilo nemogoče, da bi bil on umoril dečka. Sodišče pa pravega morivca — ni moglo najti. Vsi liberalni listi so takrat grozno grdo pisali zoper samostane, med najhujšimi lažnivci je

bil pa „Slov. Narod“. Takih zgledov bi se dalo navesti več iz najnovejšega časa.

5. Liberalci so sovražniki poštenega rodbinskega življenja. Šesta božja zapoved smrdi vsakemu pravemu liberalcu. Zato vpeljujejo dvojno stvar, ki je gnusna, pa vam jo moramo povedati. Ker pravijo, da mora vsak biti „svoboden“, zato liberalna gospoda neče pod zakonski jarem, ali pa če je tak liberalec oženjen, hoče biti vendar bolj „svoboden“, kakor dovoljuje krščanska postava. Zato ustanavljajo take hiše, v katere jim večinoma judje za denar dovažajo človeško meso. To je grdo, nekršansko in nečloveško. Take ženske v sramoto liberalni družbi potem od vseh zapuščene umirajo v bolnišnicah na ostudnih boleznih ali pa drugod od uši, revščine, gnusa in sramote. — Druga stvar je civilni zakon. Tega hočejo liberalci povsod imeti. Krščanski zakon je nerazdružljiv, in to liberalcem ni všeč, ker je premalo „svobodomiselno“. Zato hočejo, da se naj zakon sklepa samo kot *pogodba* pred notarjem ali pred županom ali okrajnim glavarjem, kakor se dva trgovca pogodita, da

bosta skupaj trgovala, dokler se ne naveličata. Na Ogrskem so že naredili tak zakon zato, da se morejo judje poročiti s hčerami mažarskih velikašev. Kaka vzgoja je to, kako življenje?

6. **Sovražnik vaših otrok** je liberalizem. Vsa vzgoja mora biti osnovana na veri, drugače vzgaja šola učene malopridneže, ne pa poštenih ljudi. Otrok ima pravico do verske vzgoje, in če je ne dobi, se mu godi krivica. Liberalci pa hočejo, da se naj šola loči od cerkve, hočejo, da naj bo šolski pouk neodvisen od krščanskega nauka. Voditelj liberalnih učiteljev Dittes je rekel, da noga duhovnikova ne sme prekoračiti šolskega praga. Liberalci so tam, kjer so prišli do vlade, katoliškim otrokom vsiljevali brezverske in judovske učitelje.

7. **Sovražnik starišev** je liberalizem, ker se ne ozira na njihovo pravico do lastnih otrok. Ali se ozirajo liberalno šolske postave na potrebe starišev? Liberalci hočejo, da se kmečki otroci v šoli uče vseh mogočih reči skozi osem let, a na to, kar rabijo kot kmečki otroci, se ne ozirajo. Zato se mladina preveč odtujaše poklicu svojih starišev, postaja prevzetna in zaničuje

trdo delo svojih starišev. Glejte sinove, kako silijo z doma v tujino! Hčere hite iz domače hiše v tovarne ali mestne službe. Ubogi stariši se pa mučijo doma. In kolikokrat dobe iz tujine svoje otroke, pohabljene na duši in na telesu, da jih morajo še rediti, namesto da bi ti jim pomagali. Glejte, to so grozni nasledki liberalnih postav.

8. **Sovražniki vseh zavednih poštenjakov** so liberalci. Če vidijo katkega odličnega moža, da živi po katoliški veri in da neče trobiti v njih rog, pa ga *nesramno napadajo* v svojih grdi listih. Liberalne vlačugarje in pohujšljivce v svojih listih hvalijo in jih imajo za voditelje, poštene krščanske može pa obrekujejo, da bi jih spravili ob dobro ime. Pri njih je vsak poštenjak, če je tudi žlice kradel ali cerkve ropal — katoliške može pa popisujejo kot same ničvredne ljudi. Zato so vsi liberalni listi polni samih osebnih napadov, da je človeka *sram vzeti tak list v roko.*

Gospodarski nauki liberalizma.

Še bolj občutni pa so nasledki liberalizma v *gospodarskem* oziru. Naš

dobri cesar je leta 1848. odstranil desetino in roboto. To je bila dobrota, a liberalci so jo preobrnili v gorjé. Kakor zmirom so vpili, da so za svobodo in za napredek. A kako svobodo in kak napredek so naredili!

1. Proglasili so **svobodo barantanja s kmečkim posestvom**. Liberalcu ni mar mučno in pošteno kmečko življenje, on ni za poljsko delo, ampak samo za barantanje. Zato so glasovali liberalci, da so naredili take postave, po katerih se mora kmečko posestvo vedno bolj **razkosavati in drobiti**, da se prodajajo posamezni kosi iz roke v roko in da se pri tej kupčiji kar moči denarja prikupčuje. Jasno je, da so take postave naravnost *zoper kmečki stan* in ga morajo *uničiti*. Na mesto kmečkega gospodarstva je liberalizem vpeljal denarno gospodarstvo. V ničemur se ne more plačevati, kakor le v denarju. Od tega pa bogate drugi stanovi, a *kmetje propadajo*.

2. **Liberalni napredek**, s katerim se tako bahajo, se kaže le v **mestih** in v velikih **tovarnah** v škodo kmetom. Ljudsko štetje nam kaže, da so se vsled liberalnih postav pomnožili mestni pre-

bivavci, na *kmetih pa je ljudi* primeroma **manj**, kot jih je bilo, ker vse požro tovarne in mestne službe. Cela dežela mora plačevati davke, a dobrote od njih vživa mestna gospoda v svojih šolah in glediščih, za katere mora kmet plačevati.

3. Liberalizem je kriv velikanskih stroškov za **vojaštvo**. Odkar je liberalizem odpravil stari katoliški nauk, da so bratje vsi rodovi, odkar je razrušil najstarejšo državo, papeževo deželo, od tega časa se ni več zanašati na zvestobo in dogovor. Liberalizem je razširil med ljudstvom *pogubne* nauke, da je zoper svobodo, če je kdo še komu pokoren. Liberalizem je pustil učiti nauk, da se morajo odstraniti vladarji, in zato vladarji ne morejo vladati brez velikanskih vojsk, ki drže v strahu domače upornike in tuje sovražnike.

4. Zato so tudi visoki **davki**. Ker skrbe liberalci le za bogataše, zato delajo vedno tako, da bremena padajo na nižje ljudstvo. Če rabi država ali dežela denar, iztaknejo vedno tak način, da ga največ plačajo kmetje. Kadar pa se dele podpore, gledajo li-

beralci vedno, da jih ne dobe kmetje, ampak mesta in veliki fabrikantje.

5. **Dolgovi** kajpada zaradi tega strašno rastejo. Najbolj grozno so rasli zemljiški dolgovi v Avstriji ravno v oni dobi, ko so liberalci najbolj neomejeno gospodarili. L. 1858. je bilo zemljiškega dolga (brez državnih posestev in železnic) 1122¹/₂ milijonov goldinarjev. Kako je pa rasel pod liberalno vlado! L. 1871. je zrasel za 74 milijonov gld.

l. 1872.	„	„	108	„	„
l. 1873.	„	„	222	„	„
l. 1874.	„	„	156	„	„
l. 1875.	„	„	136	„	„
l. 1876.	„	„	99	„	„
l. 1877.	„	„	25	„	„

Od l. 1858. do 1881. to je v dobi, ko je bil liberalizem v cvetu, je zrasel zemljiški dolg za 1939¹/₂ milijonov goldinarjev. Kadar so se pa katoliški poslanci ustavljali temu „napredku“, pa so jih zmerjali liberalci, da so „nazadnjaki“ in „mračnjaki“. *Proč s takim napredkom!*

6. **Oderuštvo** je glavna zasluga liberalcev. Po *katoliškem* nauku je oderuštvo *greh* in oderuh spada med *javne grešnike*. Po *liberalnem* nauku pa je

oderuštvo *svobodno*. Ko so liberalci dobili vso oblast v roke, so odpravili vse postave proti oderuštvu, in takrat so najbolj prihajala kmečka posestva na boben. Komaj so jim izvili krščanski možje toliko oblast iz rok, da se je oderuštvo zopet omejilo, drugače bi bilo zdaj že konec kmečkega stanu.

7. **Občinam** so liberalci vzeli veliko oblasti, a so jim naložili mnogo dela. Kaj premore danes *župan* proti vladi? V „prenešenem delokrogu“ pa so naložili občinam toliko pisarij, da bi vsak župan moral dandanes znati že skoro toliko paragrafov kakor kak advokat. Občine morajo imeti *tajnike*, in te morajo plačevati zopet kmetje. Ali ni dovolj *uradnikov* po vseh pisarnah? In še jih je vsak dan več. Vse to večinoma na kmečke stroške!

8. Kako je bilo prej **z delavci** na kmetih! Dokler ni liberalizem zašel na deželo se je dalo še gospodariti na kmetiji. Ljudje še niso bili taki pijanci, so bili vajeni kmečkega dela in so imeli veselje do kmetije. Pa pogledjte zdaj, kako je po naših kmetijah! Gospodar ima krvave žulje na rokah, noč in dan dela, tisti posli pa, ki jih je

obliznila liberalna omika, hočejo pa le denar, lepo obleko, mnogo pijače, dela pa nič. *Le tu glej, kmet, kaj je boljše zate, ali liberalizem ali „klerikalizem“!* Če gre tvoj hlapec v cerkev, sliši tam, da mora delati in ne sme pijančevati, da mora gospodarja ubogati, denar hraniti in ne Bogu časa krasti — če gre pa v liberalno beznico, kjer čez duhovnike zabavljajo, tam se pa nauči kljubovati, tebe preklinjati in se ti še tak domu privali, da si ga žalosten, kadar ga pogledaš. Plačevati pa moraš več, kakor sam prigospodariš.

9. Kako malo se ozira liberalizem na kmeta, vidite najbolj iz *liberalnega gospodarstva na borzi*. Ubogi kmet se muči v potu svojega obraza, da pridela zemske sadove. A sam jim ne more dolččati cene, ampak **judje na borzi** delajo ceno poljskim pridelkom. Kadar kmet prodaja svoje sadove, takrat judje ceno potisnejo, kadar kmet kupuje, jo pa povzdignejo. Tako pribarantajo judje na borzi vsako leto milijone. Poleg tega imajo „terminsko igro“ s pšenico. Na papirju kupujejo po tisoč stotov pšenice, a je nima oni, ki jo prodaja, in oni je ne dobi, ki jo kupuje, ampak

dogovorita se le, da si bosta razloček v cenah izplačala gotov dan. To je navadna brezvestna igra za dobiček. Dve stranki se borita tako vedno: ena žene cene gor, druga jih pritiska dol — in *kakršne cene se določijo v ti igri judovskih spekulantov, tako mora kmet kupovati in prodajati*. Glejte to je velika krivica, da vsi drugi odločujejo o kmečkih stvareh, le kmet ne. Zato se pa *krščanski* možje že leta in leta trudijo, da to kvarljivo igro *odstranijo*, *liberalci jo pa branijo*, ker so *judje tudi liberalci in pod enim klobukom delajo*.

Zdaj smo pregledali splošne nakane liberalcev. Pa naši liberalci so hinavci. Če jim boste to v obraz povedali, pa bodo začeli oči zavijati in bodo rekli: „Saj mi tega nečemo!“ A to pravijo le *na videz*. Podobni so onemu agentu banke „Slavije“, ki je med liberalno gospodo čez vero zabavljaj; ko je pa v gostilni kmete nagovarjal, naj se zavarujejo pri njem, je zazvonilo, in liberallec je tudi snel klobuk s svoje „napredne“ glave in je molil s kmeti — *vse za denar!* Kdor je tako brezvesten, da podpira grdo liberalno ča-

sopisje, je tudi tako brezvesten, da se vam *v obraz laže!*

Kaj pa slovenski liberalci, ki se nam zdaj ponujajo?

Naši slovenski liberalci so v svojem srcu *ravno taki*, kakor ti, ki smo vam jih zdaj popisali, in kadar so sami med seboj, to odkrito priznavajo. V vsaki vasi vidite takega človeka, ki je hudoben in prevzeten, katerega se drugi boje, ker je tako nasilen. Kar je tak človek v malem, to je liberalna stranka v velikem.

Nekaj slovenskih liberalnih generalov in njihovih izrekov.

Dr. Tavčar je voditelj slovenskih liberalcev. Na volivnem shodu v Ljubljani lansko leto je odkrito priznal: „*Moje ime je moj program, namreč: boj proti klerikalizmu*“. Torej njemu se za nič družega ne gre, kakor samo za boj proti katoliški veri. V Starem trgu pri Ložu je rekel: „*Cerkve na naših gričih so znamenja naše sužnosti*.“ Ko-

lika predrznost! Ali Tavčar ne ve, da je pogansko *sužnost odpravilo krščanstvo*? Kako more reči to ravno Tavčar, ki pač nobenega suženstva ne čuti, ampak cerkev ljuto in popolnoma svobodno *napada*, ne da bi se mu kaj zgodilo?

Povsod zabavlja čez duhovnike, da imajo preveč in da naj kmetje za cerkve nič ne dajejo. A mi vprašamo, ali je dr. Tavčar k temu *opravičen*? Nikakor ne. Prvič mora sam priznati, da ga ni duhovnika v celi škofiji, ki bi za svojo osebo imel take dohodke od svoje službe, kakor si jih je že *dr. Tavčar nabral od svoje advokature*. Saj on je iz revnega kmečkega sina postal *bogataš in grajščak*. Zakaj čez to ne zabavlja? Drugič pa ima ravno dr. Tavčar najmanj vzroka, repenčiti se nad „farško bisago“. Zakaj njegova dva *strica* sta bila *duhovnika in sta ga dala v šole*. Če ne bilo „farške bisage“, bi Tavčarjev Janez zdaj *krave pasel* po poljanskih hribih. Zdaj zabavlja čez duhovnike, da piščeta jedo, on jih je pa *tudi rad jedel*, ko je k stricema v farovž hodil. Seveda, odkar je advokat in zaničuje „farško bisago“, pa s svojimi prijatelji *fazane je in šam-*

panjec pije! To pa gre iz *advokatske bisage*, čez katero nič ne zabavlja.

L. 1896. je rekel dr. Tavčar v deželnem zboru: „*Tisti, ki vselej naglaša potrebe kmečkega stanu, napačno postopa.*“ On je zoper razširjenje volilne pravice, ker ve, da bi pri tem njegov liberalizem propadel. Ko so zato delavski stanovi ljubljanski prosili razširjenja volivne pravice, je odgovoril: „*Ali mislite, da smo na glavo padli?*“ On je najhujši nasprotnik *kmečkih zadrug*, ker se boji okrepčanega, združenega kmečkega stanu. Ko so na Dunaju glasovali naši poslanci, da se odpravijo državne *mitnice*, je Tavčar *obsedel*, ker mu ni nič za kmečke koristi.

Kakršen voditelj, taki so *drugi liberalci*. Seveda se včasih kažejo tudi verne, a kakšni so, lahko izprevidite iz tega: V Novem mestu dr. Slanc piše v liberalne liste zoper cerkev in hvali *luteranstvo*. Vse samostane bi rad odpravil in dela kmetom skomine po cerkvenem premoženju. Ivan Božič, ki se ponuja Notranjcem, pa je očitno nagovarjal kmete, naj odpadejo od katoliške vere in prestopijo v *krivo razkolno vero*. V Logatcu je izjavil dne 17. no-

vembra 1900., da *ne vstopi v noben klub, ki nosi krščansko ime*. Pomagajte mu, kmetje, pri prihodnjih volitvah, da mu prav v noben klub ne bo treba stopiti!

Dr. Triller je javno rekel na shodu, da se gre liberalcem za „*emancipacijo*“ (to je: ločitev) *od Rima in Dunaja*. Kam bodo šli liberalci, če se od Rima in Dunaja, od papeža in od cesarja ločijo, tega pa menda *dr. Triller* sam ne ve. A iz teh besed se vidi, kaki državljani so liberalci. Ko so imeli krščanski možje shod v Lescah, so prišli liberalci zraven in so vpili: „*Avstrijanstva ne maramo*“.

Ivan Hribar je liberalno oliko pokazal ob *katoliškem shodu*, ko so prišli slovenski škofje in tritisoč slovenskih mož zborovat v Ljubljano. Namesto da bi bil kot župan dostojno pozdravil shod, je zborovavce z *grdim pismom razžalil*. Kot agent banke „*Slavije*“ je *najhujši nasprotnik deželne zavarovalnice*.

Pa pustimo osebnosti! Vso slovensko liberalno stranko dovolj označuje to, da je *proti samostanom in za sramotne hiše; proti duhovnom in kmetom in za pisarje in agente; proti ljudstvu in za*

nemške grajščake; *proti* bratovščinam in katoliškim družbam in *za* odpad od prave vere.

Najzlobnejši ljudje cele kranjske dežele, vsi, ki so s svojo vestjo, in s katekizmom skregani, imajo za svojo glasilo nesramni časopis

„Slovenski Narod“,

političen dnevnik v Ljubljani, ki je last „Narodne tiskarne“ in njegov glavni urednik je dr. Ivan Tavčar, ki je ob enem s Hribarjem lastnik „Narodne tiskarne“, ker imata ta dva največ delnic v rokah. List je tako *umazan*, da ga naročniki, ki ljubijo svoje družine, bero skrivaj in ga zapirajo pred njo. List je *protiverski* in je bil v naši škofiji že dvakrat prepovedan. „Narod“ *preganja* katoliško duhovščino, katoliške posvetnjake, katoliške družbe, cerkev, ljudske organizacije, *podpira* nesramnost itd. *Napisal* je že dosti grdega in *protiverskega*. Ker nimamo na razpolago dovolj prostora, priobčimo samo nekaj.

O papežu je pisal, da je „izvrg človeštva“. Ob njegovi devetdesetletnici, ki ga je slavil ves svet, pa mu je „Narod“ *podvrgel* ostudne kletvine in psovke,

katerih ni preklical, dasi se mu je jasno dokazalo, da je laž, kar je pisal. Ljubljanskemu škofu je grozil, da mu bo potlačil kapo preko obraza. Slomškove besede: „Slovencem naj bosta sveti dve reči: sv. vera in beseda materina“, je imenoval „izzivanje narodno-napredne inteligence“. Ker sovraži vse, kar je katoliško, ima zelo v čislih „luterš“-vero in zato je pisal: „Hudodelstvo se je izvršilo na slovenskem narodu, ker je v šestnajstem veku katoličanstvo premagalo luteranstvo“.

Martina Lutra je proslavljal kot vzor-moža, katoliške može pa, ki so branili svojo vero, je imenoval „hijene“.

„Narod“ je sramotil brezmadežno spočetje Marije Device. Pisal je, da je vse eno, kakšne vere da je človek, zagovarjal je svobodno ločitev zakona, branil nesramno hišo v Ljubljani in se norčeval iz Marijinih družb. Iz Stajercev se je delal norca, ker se boje hudiča, katerega ni, itd.

Lansko leto je pisal, dne 3. novembra 1900, da je duhovnik podoben indiski podgani, ki na dvajset korakov okrog sebe s svojim smradom vse onečedi in okuži, s svojo navzočnostjo zrak in vse,

kar potrebuje življenja. Kaplan je prav za prav služabnik hudičev in politični vlačugar.“

Napadal je cerkvenega očeta sv. *Alfonza Liguorijanskega* in mu podtikal *nenravne nauke.*

Sotrudnik „Slovenskega Naroda“ je *žid Penižek, ki daje hkratu v judovske časnike zlobne novice zoper katoliško cerkev.*

Znano je, da noben človek ne drži z judi, in da si morajo judje javno mnenje kupovati. A „Slovenski Narod“ je zagovarjal židovskega izdajalca *Dreyfusa* in nazadnje dvakratnega morilca, žida *Hilsnerja.*

O postavah, katere prepovedujejo razstavljati in prodajati nesramne podobe, pravi, da so napad na umetnost in svobodo.

„Narod“ je zoper duhovne vaje, in ko so jih uvedli, je *hujskal dijake, naj se jih ne udeležujejo.*

Ne prizanaša pa niti liberalnim somišljenikom, ako nočejo biti taki, kakor je „Narod“. Ko je dvorni svetnik Šuklje izjavil, da hoče na stara leta izpolnjevati krščanske dolžnosti, ga je „Narod“ proglasil za „klerikalca“ in ga grozovito zdelal, da ga je izpodrinil.

Tako piše „Narod“ brez konca in kraja, in tukaj smo Vam podali samo nekaj smrdljivo-duhtečih cvetk. *In kakor piše „Narod“, tako misli in dela liberalna „inteligenca“.*

Ravno taka grdoba, ki jo pošiljajo na kmete vsako soboto, je

„Rodoljub“.

Ta časnik zajema najbolj umazane ocvirke v „Narodovi“ skledi, jih še prežveči, pa jih prinese potem v kmečko hišo, kjer mu še hočejo dajati streho. *Dela se grozno vernega, piše pa za luteranstvo.* Zato ga pošteni ljudje ne marajo, saj je pa list od škofa tudi prepovedan. Kaj piše, tistega ne bomo navaiali; to je preostudno. Vprašamo vas le: Ali je v „Rodoljubu“ le ena druga misel, nego samo *zabavljanje* proti duhovnikom? Ali bo kmet od tega *sit*, če le psovke na duhovnike prebira in ponavlja? Glejte: „Rodoljub“ pravi, da so duhovniki proti kmetom, on pa je zanje. Zakaj pa on zabavlja čez *poštena društva*, v katerih se hočejo kmetje izobraziti in si pomagati do boljših dohodkov in do boljših cen? Ali so duhovniki kedaj nasprotovali koristnim

društvom? „Rodoljub“ z groznimi napadi žali katoliške može. Mi vas pa vprašamo, slovenski kmetje: *Ali niso ravno oni ljudje, ki „Rodoljuba“ med vas širijo, najbolj zanikerni in najbolj kmetom sovražni?*

Na tisoče „Rodoljuba“ so razmetali že letos liberalci med kmete. A zakaj? Kdo je dal denar? Denar so zložili tisti *notarji*, ki so hudi, da se je katoliško-narodna stranka potegnila zato, da bi se *notarijat podržavil*, to se pravi, da bi vse tiste reči, katere zdaj notarji za *drag denar* delajo, kmetom sodišče *za-stonj naredilo*. Denar, s katerim se „Rodoljub“ širi, so zložile tiste *judovske banke*, ki se grozno togote, da hočejo katoliški možje osnovati *deželno zavarovalnico*. Ta denar so zložili tisti *oderuhi*, ki mislijo, da bodo z „Rodoljubom“ izpodkopali *posojilnice*, ki so jim iz krempljev iztrgale kmete, katere so drli prej kakor volkovi jagnjeta. Denar za „Rodoljuba“ so zložili tisti liberalci, ki bi bili *radi izvoljeni* pri teh volitvah, da bi se potem *kje drugje odškodovali* za stotake, ki so jih zdaj ven vrgli za ta umazani popir.

Koliko časa bo pa „Rodoljub“ izhajal vsak teden? Ljubljansko liberalno vodstvo je začetkom leta sklenilo, da *samo do teh volitev*. Ali vidite liberalno kmetsko prijaznost? Zdaj vam ga *zastonj* usiljujejo, ker upajo od njega *dobiček*, a kadar jim ne bo več dobička obetal, pa hočejo takoj *svoj mošnjiček zadrgniti!*

To vam povemo, in to povejte vi drugim naprej: *Kdor „Rodoljuba“ razširja, je hlapec liberalnih malopridnih samogoltnežev in sovražnik poštenega kmeta.*

Ali boš s to stranko volil, slovenski kmet? — Nikdar ne!

Mnogo učiteljev,
ki mislijo, da jim bodo liberalci pripomogli do *višjih plač*, je stopilo na *liberalno stran* in zdaj pomagajo pri „*farški gonji*“ in pri protizadružni agitaciji na *ljubo liberalnim voditeljem*. Ako mislijo, da pridobe s tem ugled in zaupanje pri narodu, se zelo motijo. Posledice naj pripišejo sebi.

Kakšne namene imajo liberalci s šolo, vidite lahko iz sledečega: V Ljubljani so sezidali dekliško šolo. In na

to šolo so za vzor deklicam napisali ime nekega Francoza, ki mu je ime Rusó. Ta je bil tat in babjek. Živel je v divji zvezi in svojih pet nezakon-
skih otrok je poslal v najdenišnico, da so mu jih redili „klerikalci“. Ta človek je učil, da so se ljudje razvili iz živali in da ne bodo prej srečni, dokler ne vržejo s sebe vse omike, in ne bodo živeli zopet divje brez zakonske zveze, brez cerkve in brez države. Če deklicam stavijo takega liberalca za vzgled — morajo pač čedni ljudje biti ti liberalci!

Je pa mnogo *vestnih krščanskih učiteljev*, in tem bodi izrečena hvala za njih trud, ki ga imajo za dobro stvar!

Kaj je napravila katoliško-narodna stranka na Kranjskem zadnjih 8 let.

Mnogo se lažejo liberalci čez katoliškonarodno stranko, a te zasluge ji ne more odrekati noben pameten človek, da se je žrtvovala za korist ubogega ljudstva.

Pomislite le, koliko posojilnic je ustanovila ta stranka, in sicer tam,

kjer je bilo oderuštvo najhujše, kjer se je bilo treba bojevati z groznim nasprotstvom. Prej so bile liberalne posojilnice osnovane tako, da je imelo deleže v rokah nekaj bogatašev, ki so v posojilnici imeli svoj denar, da jim je nesel obresti, in poleg tega so si vsako leto razdelili velik dobiček. Revno ljudstvo celega okraja je bilo tako v pesteh par mogočnjakov, ki so vseodločevali. Katoliškonarodna stranka pa je brez strahu udarila po tem gospodarstvu in se ni bala nobene zamere pri mogočni gospodi. Ustanovila je posojilnice po Reiffeisenovem načinu, ki so čisto v kmečkih rokah in pri katerih nimajo mogočnjaki nič več besede, kakor drugi udje. Koliko posestev se je s tem rešilo, da niso prišla na boben! Te posojilnice pa imajo svoje središče v Ljubljani, tam je velika „Ljudska posojilnica“, ki skrbi, da se denarni promet v deželi redno vrši. Če ima kaka posojilnica premalo denarja, ga dobi iz te osrednje blagajne, če v katero več vlagajo udje, nego more posojilnica naložiti doma, pa dene v to blagajno. Tako se izravna denarno stanje, tako bogatejši krogi po-

magajo revnejšim, ne da bi sami kaj izgubili. Ali ni to eno največjih narodnih del, kar se jih je kdaj izvršilo? To je naredila katoliškonarodna stranka, zlasti dr. Šusteršič, v hudem boju proti liberalstvu.

Vzajemno zavarovalnico je ustanovila katoliškonarodna stranka zato, ker so liberalci v deželnem zboru zavrgli *deželno zavarovalnico*. Saj veste, kako je pri bankah! Mnogo se plačuje, in kadar kmet pogori, dobi po navadi mnogo manj, nego bi mu šlo po pravici. Dobiček pa gre ves na Dunaj, v Prago, v London, v Gradec v nenasitljive žepe bogatinov, ki vlečejo ogromne dohodke iz teh bank. Vzajemna zavarovalnica je tako osnovana, da ves denar ostane doma v deželi. Od nje ne vleče dobička noben bogataš, ampak kar se noter vplača, ostane vse last udov in jim pride v korist. Na ta način se našemu ljudstvu prihranijo stotisočaki. Zato agentje in liberalni mogotci tako pihajo od jeze!

Slovensko delavsko stavbinsko društvo v Ljubljani je pravi blagoslov za revno ljudstvo. Kako se potikajo uboge družine po slabih, smradljivih

stanovanjih in zato plačujejo mnogo denarja. V tem društvu pa se zavežejo vsi skupaj in iz skupnega denarja zidajo hišice z vrtilki. Vsak ud plačuje svoj prispevek in postane v gotovem času *hišni posestnik*.

Glejte: Manj plačuje ud tega društva zdaj, in postane hišni posestnik v zdravem stanovanju, kakor plačujejo drugi reveži slaba stanovanja, da smejo sploh noter biti.

Kmetijska gospodarska društva po celi deželi so plod vstrajnega dela katoliškonarodnih mož. Ta društva so najrazličnejša. Osnovana so tako, da kmetje v njih po svojem odboru popolnoma samostojno gospodarijo. Skupaj kupujejo, skupaj prodajajo, dobiček ostane pa ves njim. Koliko so storila ta društva že zdaj za povzdigo mlekarstva, vinarstva, sadjereje, živinoreje! A to je šele začetek. Upati je, da bodo vedno lepše procvitale, ko se izpremene državni zakoni, ki jih zdaj še ovirajo. Najbolj vpijejo liberalci čez *konsumna društva*, to je taka društva, v katerih si kmetje ali delavci sami skupno naročujejo vse tiste stvari, ki jih prodajajo trgovci. Kaj sodi o tem

katoliškonarodna stranka? Na katoliškem shodu se je sklenilo: „Konsumna društva naj se snujejo samo tam, kjer so revnemu ljudstvu v resnično pomoč.“ To je pametno. Kjer so potrebna in ljudstvu pomagajo, naj se ustanove, da bi se pa nepremišljeno snovala tje v en dan ali da bi se ž njimi hotelo komu škodo delati, to je zoper voljo stranke. Neumestnega ali slabo ustanovljenega konsumnega društva stranka sploh ne sprejme med svoje.

Da dobe ta društva moč in da si med seboj pomagajo, se je ustanovila v Ljubljani „Gospodarska Zveza“. To je jako koristno društvo. Zdaj je v nji zvezanih 93 posojilnic in hranilnic z okoli 16.000 udi, in 51 gospodarskih zadrug z okoli 6000 udi. Poglejte mogočno kmečko armado: 22.000 udov v 144 društvih, in vse združeno v eni zvezi! Ali se ne pravi to, delati za to, da se povzdigne moč in veljava kmečkega stanu? Kdaj so liberalci kaj takega storili? Samo razdirali so, kar so katoliški možje snovali.

Samo eno večjo ustanovo zadnjih let še imenujemo: „Vzajemno pod-

porno društvo“. To je zdaj eden prvih denarnih zavodov, kar jih imamo. Osnovano je tako, da oni, ki rabi hitro pomoč, jo dobi v tem društvu, seveda na poroštvo in ako si ud društva. Če pa ne vzame nič ven, deva denar noter vsak teden, in potem dobi svoj delež pri dobičku. Kolikim je to društvo že pomagalo iz zadrege! Tudi ko se je to društvo ustanovilo, so liberalci kar besneli od jeze in lagali, da ne bo nič. Zdaj pa samo še zeleno gledajo, kadar gredo mimo njega, rečejo pa nič ne. Veliko jih pa pride noter — po pomoč — na posodo iskat. In takrat nič čez duhovne ne zabavljajo. Najbolj divji liberalec je takrat krotak kot jagnje. Še mnogo bi lahko omenili, kar so katoliškonarodni možje naredili zadnjih osem let. A čemu bi naštevali vsa društva, ki so se ustanovila po raznih župnijah v dušno in telesno korist našemu ljudstvu? Saj kdor ni slep, mora jih videti sam!

Kaj so katoliško-narodni poslanci predlagali v zadnjem zasedanju državnega zbora?

Imeli ste hudo borbo za poslance, a hvala vam, pošteni kmetje, da ste poslali same katoliškonarodne poslance na Dunaj. Prav ste ravnali, da niste poslušali liberalcev. Le pogledjte, za kake koristne stvari so se potegovali katoliškonarodni poslanci na Dunaju!

Osnovali so klub ali stranko, imenovan „Slovanski centrum“, in so v pravila postavili kot glavno zahtevo, da vsak, ki vstopi v ta klub, mora v prvi vrsti delati na *korist kmetu*. Vse, kar so storili, je bilo narejeno s tem namenom.

Potegnili so se zato, da se naj **potresno posojilo** vsem poškodovancem *odpiše*. Dr. Šusteršič je jako krepko govoril za odpis. Dr. Tavčar je pa rajši z *vlado* potegnil in se je izrekel *zoper* to, da bi se potresno posojilo vsem odpisalo.

„Slovanski centrum“ je vložil v seji dne 12. februarja predlog v **varstvo kmečkih koristi pri trgovinsko-poli-**

tičnih zadevah. Kakor je znano se imajo v kratkem skleniti trgovinske pogodbe z vnanjimi državami. Pri teh trgovinskih pogodbah pa je navadno tako, da ima glavni dobiček velika industrija; v njeno korist so sklenjene v prvi vrsti take pogodbe, pri tem se pa prezirajo koristi kmečkega stanu. Zato je treba gledati, da se koristi kmetijstva pravočasno varujejo. Tako na primer je znano, da ima Avstrija velik izvoz *živine* na Nemško. Ako se pa Nemčiji pri sklepanju nove trgovinske pogodbe prizna visoka carina na živino, katera bi šla iz Avstrije na Nemško, potem so naši živinorejci hudo udarjeni, kajti oni bi morali živino ravno toliko ceneje prodajati, kolikor je carina višja, ali pa izvoz na Nemško opustiti! In tako gre pri raznih kmetijskih pridelkih. Torej so predlagali katoliški poslanci da pri pogajanjih, katera se vodijo med našo in drugimi državami, naj vlada skrbno varuje koristi poljedelca.

Nadalje so stavili predlog o zakoniti uredbi **kartelov**. Kaj so karteli? Veliki fabrikantje in trgovci se združijo, napravijo zvezo, in potem za tako

blago, katero imajo do cela ali večinoma v rokah, določijo: Po tej in tej ceni bomo to in to prodajali. Posebno se radi sklepajo karteli pri kakem blagu, katero vsak človek *mora* kupovati: pri sladkorju, petroleju itd. Pod uplivom takih kartelov zamorejo potem kartelizirani podjetniki blago veliko dražje prodajati kot je vredno. To pa hudo zadene široko maso ljudstva, ki mora najnujnejše potrebščine predrago plačevati. To je gotovo, da vsakdo potrebuje v svoji hiši *sladkorja* in *petroleja*. — Petroleja dandanes priprost človek več potrebuje, kakor pa bogataš, ker poslednji ima v svoji hiši električno ali pa plinovo luč. To torej zadene ravno revnejše. Zato so predlagali, da naj se izda zakon, po katerem se bode odiranje in izsesavanje ljudstva po takih kartelih v bodoče odpravilo.

Nadalje so predlagali katoliškona-rodni poslanci 12. februarja, da naj se **podržavi notarijat**. Notarijat je uredba, katera je v silno *breme* posebno kmečmemu stanu. Kmečki stan mora vedno nositi neko gotovo vsoto v notarske pisarne. To pa je popolnoma *nepotrebno*, zaradi tega, ker so notarski posli taki,

da bi jih morali prav za prav izvrševati državni uradniki. Država naj namesti uradnike, in ti naj bodejo ljudstvu za notarske posle na razpolago. Saj je itak od vsakega takega posla plačati državi primerno kolekovino! S podržavljenjem notarijata bi se odvzelo kmet-skemu stanu veliko in v resnici *nepotrebno* breme. To pa gospodo, ki je pri tem prizadeta, strašno boli. Vi pa lahko spoznate, zakaj gotovi *pisarji* tako grozovito zabavljajo čez katoliškona-rodno stranko. Tisti pisarji vam trobijo, da je katoliška stranka kmetu sovražna in da ga odira; hinavci! Če bi dobila ta stranka vajeti v roke bi marsikak groš ostal kmetu, ki zdaj izgine po kancelijah!

Nadalje so vložili celo vrsto pred-logov v korist našim **vinogradnikom**, kateri se nahajajo v najžalostnejšem položaju deloma vsled trtne uši in drugih trtnih bolezni, deloma pa v posledici vinske carinske klavzule. Ta klavzula je kriva, da je konkurenca italijanskega vina silno otežkočila razpečavanje našega domačega vina. Predlagali so, da se ta carinska klavzula *razveljavi*, na-dalje, da naj država v obilnejši meri

nego doslej podpira naše vinograde, da naj *prispeva tudi k stroškom za stre-ljanje proti toči* itd.

Naši poslanci so stavili tudi predlog, da se naj *odpravijo vse državne mit-nice*. Pri tem se je zgodilo nekaj za-nimivega. Skoro vsa zbornica je gla-sovala za nujnost tega predloga, ker vsi vedo, koliko nadloge in stroškov delajo kmetom mitnice. *Dr. Tavčar* pa ni *hotel glasovati* za ta koristni predlog, kako se upa ta mož še med kmete!

Dalje so vložili predlog za znižanje cene soli in sicer ne samo živinske, ampak tudi za znižanje cene *kuhinjske soli*. Visoka cena je veliko breme, ka-tero tlači ravno revnejše sloje in pa kmeta. Sol potrebuje vsak človek v hiši in revnejši primeroma več, kakor bo-gataš, ker revnejši uživa navadno težko prebavljive jedi, in pri tem se potre-buje več soli. Visoka cena soli državi pri nas prinaša milijone ravno na stroške *priprostega* ljudstva.

Predlagali so nadalje *odpravo hišno - razrednega davka za male kmečke hiše*. Hišno - razredni davek je zelo krivičen davek in veliko breme za kmečke posestnike. Predlagali so

torej, da se pri malih kmečkih hišah ta davek odpravi.

Predlagali so tudi **presnovo zakonov, zadevajočih živinsko kugo**. Ti zakoni so vsi zastareli in navaden živinorejec pozna čestokrat te zakone samo v toliko, da ga s temi zakoni varstveni organi in razni uradi silno nadlegujejo. Zato so predlagali, naj se ti zakoni uravnajo tako, da bodo na jedni strani popolnoma zadoščali svojemu smotru, na drugi strani pa, da se ne bode živinorejec nadlegoval bolj, kakor je neobhodno potrebno.

Nadalje so stavili predlog za **obligatorično zavarovanje za starost, brezdelnost, bolezen in onemoglost**. Zdaj je tako zavarovanje samo za bogataše. Naši katoliški poslanci pa hočejo, da država za te slučaje preskrbi tudi kmečko ljudstvo.

Nadalje so vložili interpelacijo radi prepovedi **terminskih borznih kupčij s kmetijskimi pridelki**. Ti pridelki nimajo nikdar tiste cene, katera jim gre, ampak ceno jim delajo na žitni borzi. O tem smo vam že prej nekaj omenili. Tam sklenejo v enem dnevu kupčije za več žita, kot se ga pridelava v celi

Avstriji v desetih letih. Od teh kupčij, ki zadevajo blago, katerega niti ni, je potem odvisna cena resnično pridelanega žita in družih kmetijskih pridelkov. Zaradi tega so zahtevali, da se ta „terminska“ kupčija popolnoma odpravi.

Potem so predlagali, da se **podeželi zavarovanje proti ognju** t. j. da se odpravijo vse osebne zavarovalnice proti ognju. Naj se napravijo *deželne* zavarovalnice in pri teh naj se *vsa poslopja* proti nevarnostim požara zavarujejo. Potem ne bodejo več razne židovske banke vlekli velikanske svote dobička iz žepov našega posestnika. Potem tudi ne bode več raznih zavarovalnih agentov in tistih navadnih nam vsem znanih sleparij. Vsak bode zavarovan pri deželni zavarovalnici in bode plačeval *primerno* premijo za svoje zavarovano poslopje, in kadar ga bode zadela nesreča, ga ne bo goljufala zavarovalica za zavarovalno svoto, kakor so to dandanes čestokrat dogaja, ko pride, kadar je poslopje pogorelo, neki višji gospod od zavarovalnice in pravi, saj je vse previsoko cenjeno! Tako je morebiti zavarovanec plačeval 20 gld. zavarovalnine za 2000 gld., potem pa

dobi odškodnine 500 gld. Če se *zavarovanec pritožuje*, se mu reče: „Saj so dotične določbe zadaj na polici, katero ste sprejeli“. Tiste določbe pa so tiskane s tako majhnimi črkami, da jih s prostimi očmi še brati ne moreš. In kako naj priprost človek študira tiste določbe! Saj jih še izučen pravnik komaj razume!

Dne 19. aprila so stavili nujni predlog za *državno podporo našim barjanom*.

Potem so vložili tudi predlog za *železnici Tržič-Kranj, in Trebnje-Št. Janž*, in še *mnogo drugih* posameznih stvari.

Že iz tega lahko izprevidite, da je katoliško-narodna stranka v resnici *kmečka* stranka, in da njeni poslanci ne le *govore* za kmeta, kar zna vsak jezični dohtar, ampak tudi *delajo* za kmeta. V tem smislu, kakor v državnem zboru, hočejo delati v *deželnem zboru*.

Kaj pa so slovenski liberalci na Dunaju storili?

Samo dvoje so storili: *Prvič* so se zaradi slovenskih liberalcev slovenski poslanci razdelili na dva kosa. Kato-

liškonarodni poslanci so rekli, da s takimi ljudmi, kakor je dr. Tavčar, ni mogoče skupaj biti.

Hrvatje in dva Štajerca so pa rekli, da hočejo biti s Tavčarjem, in so osnovali „Hrvatsko-slovenski klub“. Pa kmalu so se tudi Hrvatje naveličali. Rekli so, da s človekom, ki izdaja take ostudne in nesramne liste, kakor sta „Narod“ in „Rodoljub“, tudi njim ni mogoče pri eni mizi sedeti, in so ga vrgli iz kluba ven.

Drugo, kar so štirje slovenski liberalci na Dunaju storili, je pa to, da so nad dr. Šusteršičem upili: „Žlindra, žlindra, žlindra!“ in so se še *zvezali z izdajalsko velenemško stranko*, da je ta tudi vpila: „Žlindra, žlindra!“ Zato so vlekli ti možje vsak dan 20 kron plače!

Ali niso storili *nič drugega*? Nič.

Čemu so neki izvoljeni? Zdaj se pa zopet ponujajo za deželni zbor!

Kaj je zahteval drugi slovenski katoliški shod za kmečki stan?

Če hočete vedeti, kake namene ima katoliška narodna stranka, berite sklepe,

ki jih je sklenil *drugi slovenski katoliški shod!* Tu so bili zbrani od goriškega kardinala doli do najprostejšega delavca vsi stanovi slovenskega naroda. Tu so sklenili vse one stvari, ki jih omenjamo v tej knjižici in ki so koristne za ljudstvo sploh. Še posebej so pa tam sklenili stvari, ki so namenjene *posebno v korist kmetu*. Beri in reci, ali so ti sklepi koristni za kmeta ali ne:

„I. 1. Drugi vseslovenski katoliški shod izjavlja, da se ima kmečki stan organizovati po zadrugah, ki imajo biti *obvezne* za vsakega kmetovavca, tako da so one pravo *stanovsko* zastopstvo vsega kmetijskega ljudstva.

Podlaga tej organizaciji bodi okrajna, oziroma krajna zadruga; te vse se naj zvežejo v deželni zadrugi in iz vseh deželnih bodi sestavljena tudi zveza vseh v državi nahajajočih se deželnih zadrug.

2. Shod pozdravlja z radostjo vladno predlogo o kmetijskih zadrugah ter se nadeja, da bo c. kr. vlada dosledno skrbela tudi za sredstva, potrebna za plodonosno delovanje istih ter jim pre-skrbela brezobrestna ali vsaj nizkoobrestna posojila.

Shod pozdravlja z zadoščenjem, da vlada podpira zadružno organizacijo.

3. Shod pričakuje od c. kr. vlade, da bo z ozirom na že doslej lepo število gospodarskih zadrug, katere se pa bodo osnovala povsod, po zgledu drugih držav ukazala nakupovati za državno *vojaštvo* potrebno žito, vino, seno in tudi druge potrebščine naravnost pri gospodarskih zadrugah.

4. Da se kmečki stan stalno reši iz oblasti oderuških rok, bodi skrb državi in deželnim zastopom, da pospešujejo in z nizkoobrestnimi posojili podpirajo snovanje Raiffeisnovih posojilnic.

II. Shod zahteva od c. kr. vlade, da z modro brambeno *colnino* varuje našo domačo kmetijsko produkcijo.

a) Osobito pa bodi državni vladi skrb pri sklepanju bližajočih se novih trgovinskih pogodb, da se odpravi zloglasna *vinska klavzula* ter stavi toliki uvozni col na italijanska vina, da bodo naši vinorejci mogli prodajati svoj pošten vinški pridelek po primerni ceni.

b) Istotako naj se *omeji prosti uvoz* sadja in sočivja iz Italije.

c) Najizdatnejša opora našemu kmetijskemu gospodarstvu je *živinoreja*, zato bodi skrb vladi, da varuje našo živinorejo in iz nje izvirajoče pridelke ptuje konkurence ter po skrbnih veterinarjih naredbah zagotovi naši živini neovirani izvoz v sosedne države.

Posebno pa se mora kar najodločnejše zahtevati, da se živini iz Rusije in balkanskih držav zapre uhod v naše kraje, to pa že zaradi nevarnosti, da se zanese od tam ondi trajno razsajajoča živinska kuga.

d) Istotako naj se po primerni colnini varuje naša produkcija iz živinoreje: maslarstvo in sirarstvo, ter bodi skrb vladi, da z modrimi zakoni brani pošteno produkcijo pred sleparskimi ponarejevalci živil.

III. Država naj z modrimi zakoni brani našo *vinorejo* ter naj že vendar izda strogi zakon proti ponarejevanju vina in napravi umetnega vina sploh.

IV. Pri sklepanju trgovinskih pogodb skrbi vlada za trajen izvoz našega blaga v inozemstvo, in osobito za naš les naj dožene dogovore z Italijo in Francijo, da bo naš les imel zagotovljen izvoz v te države.

V. Država naj skrbi za naš izvoz osobito s tem, da *podržavi vse železnice*, da potem s primernimi voznimi tarifi pospešuje naš daljni izvoz v inozemstvo.

V domači državi pa naj veljajo vozni *tarifi* za malega in velikega odpošiljatelja isti, ter naj se vsaj na državnih železnicah odpravijo tako imenovane refakcije, ki omogočujejo velikim trgovcem nadvlado na velikem trgu in manjšega producenta onemogočujejo v tekmovanju.

VI. Ker se ima tudi z onostransko državno polovico, z *Ogrsko*, urediti medsebojna trgovinska *pogodba*, zahteva katoliški shod, da varuje vlada našo kmetijsko produkcijo pred premočno konkurenco iz Ogrske prihajajočih izdelkov, osobita pa žita, moke in živine, ter naj se od ogrske vlade najstrožje zahteva, da napravi svojo veterinaro naredbo enako naši, ker le potem je naši živini mogoč trajen, neopoviran izvoz v inozemstvo.

VII. Trgovina z žitom na *borzah* se mora temeljito preustrojiti in odpraviti takozvani spekulativni promet na termine.

VIII. Ker od leta do leta bolj pomanjkuje *delavcev* v kmetijstvu, ker jih kmetijstvo ne more zaradi pičlih priidelkov primernejše plačevati, naj c. kr. vlada kmetom pomaga do delavskih moči s tem, da sinove kmetov, ki so potrebni za delo na domači kmetiji, po dveletni vojaški službi odpusti na dom.

IX. Da se ogromno breme *obresti*, katere imajo plačevati kmetovavci od visoko-obrestnih vknjiženih dolgov, zmanjša vsaj deloma, bodi skrb državi in deželam, da se potom državnih in deželnih hipotečnih zavodov konvertirajo oni dolgovi, od katerih je plačevati nad $4\frac{1}{2}$ odstotkov obresti, v nižje, ne $4\frac{1}{2}$ odstotkov obresti presegajoče dolgove, ter naj se uvedejo naredbe za vsakoletno odplačevanje tudi dolga samega v ta namen, da se tekom prihodnjega polstoletja doseže vsaj delno razdolženje kmečkih domov.

X. Da se kmečkemu stanu zagotovi boljše stanje za čas onemoglosti za delo, uvede naj država ali dežela zavode za *starostno zavarovanje* in pospeši snovanje *okrajnih bolniških blagajnic* tudi za kmečki stan.“

Teh sklepov se mora držati vsak katoliško naroden poslanec. Liberalci so pa zoper te sklepe. Zdaj pa sodi, koga boš volil, ali katoliško narodnega poslanca ali pa liberalca!

Liberalci v Kranjskem deželnem zboru.

Kak pa je naš Kranjski deželni zbor? V njem je bilo 14 katoliško-narodnih poslancev, ki so se vedno pri vsaki priliki potegnili za kmeta. Potem je pa 10 poslancev veleposestnikov in grajščakov, katerim se je pridružil še kočevski, tako da je 11 Nemcev, ki vedno glasujejo zoper slovenskega kmeta. Slovenski liberalci so spravili v deželni zbor enajst poslancev, ker imajo devet mestnih poslancev in ker sta še kmečka poslanca vipavski Božič in ribniški Višnikar pristopila k meščanski liberalni gospodi. Kaj so zdaj naredili liberalci? Slovenski in nemški liberalci so se vsi združili in so naredili slovensko-nemško liberalno zvezo, katera je šla v boj proti katoliško-narodnim zastopnikom kmečkih koristi. Stalo

je torej *dvaindvajset* nasprotnikov proti *štirinajstim* našim. Kdo je torej kriv, da so se sklepale kmetu krivične postavice? Edino le *liberalci*, ker če bi bili ti držali z našimi, pa bi Slovenci imeli večino v deželnem zboru. Zato nosijo liberalci neizbrisno sramoto, da v naši *slovenski* deželi vlada *nemški grajščak*.

Kako je ta liberalna zveza gospodarila, pa izprevidite kmetje iz teh zgledov.

Naklada od žganja.

Da bi deželni zbor pokrtil primankljaj za razne potrebščine, je sklenil, da se po vsi deželi pobira naklada od žganja, izvzemši ljubljansko mesto. Ta naklada je l. 1886 deželi nesla 220.000 kron, l. 1887 le 182.738 kron. Že l. 1888 je 28 ljubljanskih trgovcev prosilo, naj bi dežela te naklade ne dajala v zakup zasebnim podjetnikom, ampak sama pobirala ta davek. V prošnji so dokazovali, da dežela premalo dobi in da lep dobiček spravlja peščica liberalnih bogatašev. Deželni zbor je res to sklenil, in leta 1889 je začela dežela sama pobirati svojo

naklado in je imela dohodkov 375.112 kron. V tem so seveda všteti tudi plače za dacarje, a čistega dohodka je bilo 293.780 kron. Ker pa je dežela imela svoje dacarje nastavljene po vsej deželi, je kazalo, da dežela vzame v zakup tudi *državno užitnino*, katero so pobirali nekateri zasebni *bogataši*. In bilo je 25. oktobra 1889, ko je deželni zbor v tajni seji sklepal o predlogu, naj se dežela kot ponudnik udeleži javne dražbe. In v tisti seji je *voditelj slovenskih liberalcev dr. Tavčar* odločno pobijal ta umestni predlog, češ, da dežela dela *umazano konkurenco zasebnikom*! Po dolgi, jako burni razpravi je deželni zbor vendar proti slovenskim liberalcem sklenil, da se dežela vsako leto udeleži dražbe. In tako ima dežela v zakupu tudi državno užitnino v 26 okrajih. To pa deželi donaša tudi nekaj tisočakov, katere bi peščica bogatašev dobila. *Kje bi bila danes dežela, ko bi ne imela teh dohodkov! In to se je zgodilo proti volji in ugovoru — liberalcev.*

Deželno gledišče.

L. 1889 je deželni zbor sklenil, da se v Ljubljani zida novo gledišče za

najvišjo vsoto 380.000 kron. V ta namen posodi dežela 200.000 kron po 4⁰/_o na 40 let. Ostala potrebščina naj se pokrije s prispevki ljubljanskega mesta in kranjske hranilnice, z izkupilom za staro stavbišče in pogorišče ter z zavarovalnino starega gledišča. A kaj se je zgodilo? Ko se je gledišče zidalo, so *rastli stroški kakor kvas*. *Katoliško-narodni poslanci so vedno ugovarjali prevelikim stroškom*, toda *liberalci so se smejali v pest in v zvezi z grajščaki dovoljevali nove tisočake!* Ko so v gledališču že igrali, *deželni zbor še ni vedel*, koliko je dežela morala še *doplačati*. *Skrivali so*, ker so se bali javne nevolje. In gledišče nas je stalo nad 420.000 kron, torej okoli 200.000 kron več, kakor je bilo prvotno dovoljeno. Ker so *to potratnost katoliško-narodni poslanci javno grajali*, so jih liberalci *grdo zmerjali*. L. 1896. pa so slovenski liberalni poslanci z nemškimi sklenili še posebno *zvezo ali dogovor*. Po tem dogovoru so Nemci pripomogli *dr. Tavčarju*, da je prišel v *deželni odbor*, kjer dobiva na leto po 4000 K. Dr. Tavčar pa se je zavezal, da pomaga poslancu nemških grajščakov

dr. Schafferju v dež. šolski svet, kar se je tudi zgodilo. In za *plačilo* mora dežela na leto plačevati sedaj že 6 let po 24.000 kron letne podpore gledišču in sicer po 12.000 kron *nemškemu* in po 12.000 kron *slovenskemu* gledišču. To je zneslo v šestih letih 144.000 K. Po kaki pravici pa je dežela obvezana za *nemško* gledišče na leto plačevati po 12.000 kron? Nemcev je v deželi komaj 5⁰/_o, torej jim po nobeni pravici ne gre toliko podpore. Pa slovenski liberalci so *gluhi za vse opomine* in plačujejo *tlako* svojim *nemškim zaveznikom*, s katerimi imajo večino v deželnem zboru. In to zvezo hočejo obnoviti tudi za prihodnjih 6 let. Torej bode dežela tudi v prihodnje morala plačevati davek. Slovenski liberalci pa zato podpirajo nemško gospodo, da jim ti zopet to ljubezen vračajo, in tako se gospodari zopet v škodo slovenskemu ljudstvu.

Deželna bolnica.

Še več denarja se je razmetalo za novo deželno bolnico v Ljubljani. Res, nova deželna bolnica v Ljubljani je bila potrebna. Zato je deželni zbor

leta 1890. sklenil, da se v Ljubljani zgradi nova bolnica za 640.000 kron po načrtu arhitekta Waidmanna iz Zagreba. Leta 1892. pa so se mogočni gospodje že premislili in *zvišali* stroške za 74.000 kron. Leta 1894. pa so liberalci sklenili, da se nova bolnica zida za 1,146.000 kron. Pri tej priliki in že prejšnje leto so katoliško-narodni poslanci odločno *ugovarjali*, da so stroški *previsoki* in da je ves načrt *neprimeren*, kakor tudi sedaj kažejo *izkušnje*. Toda pomagalo ni vse skupaj nič. *Slovenski in nemški liberalci so bili v večini* in dovolili so *en milijon* in 146.000 kron! Vsi računi in načrti pa so bili tako *površni*, da je bolnica stala najmanj en milijon in 600.000 K, toraj *nad pol milijona kron* več, kakor so proračunali. Zgradba pa je taka, da morajo *vsako leto popravljati in trositi nove tisočake*. To je *dokaz, kako znajo liberalci gospodariti z deželnim denarjem*. Kdor jih voli, denar iz svojega žepa ven meče.

Deželna zavarovalnica.

Kakor peklenšček blagoslovljene vode pa se liberalci bojé *deželne zava-*

rovalnice zoper ogenj. Razne dežele v Avstriji imajo že več let svoje zavarovalnice, s katerimi je prebivalstvo **jako zadovoljno.** Le na **Kranjskem** se *liberalci* v deželnem zboru že *nađ 14 let* *ustavljajo* temu prepotrebemu zavodu. Okroglih 600.000 kron plačajo na leto zavarovanci zoper ogenj **tujim** zavarovalnicam. Trditi smemo, da gre *najmanj 200.000 K na leto iz naše dežele v tuje žepe,* ako ne več. V deželnem zboru **kranjskem** so se ravno *katoliško-narodni* poslanci mnogo trudili, da bi **dežela sama** osnovala zavarovalnico zoper ogenj. Dežela bi potem lahko **znižala zavarovalnino,** ali pa dobiček porabila za *druge koristne namene.* Toda vsi dokazi so bili bob ob steno. *Slovenski liberalci* so znali z raznimi zvijačami zavleči to stvar, in tako dežela še danes *izmetava* lepe denarje *tujcem* v globoke žepe. Ogromna večina *občinskih* zastopov se je izrekla za deželno zavarovalnico, toda **liberalci** branijo svoje ljubljence in njihove koristi. In kako tudi ne? Poslanec *Hribar* je hkrati generalni agent banke „Slavije“.

Deželni kulturni svet.

Lansko leto so skušali združeni slovenski in nemški liberalci kar čez noč ustvariti neko *spako*, za katero bi največ plačeval *kmet*, a gospodarili bi ž njegovim denarjem *grajščaki* in liberalni meščanje. Niso vprašali ne *kmetijskih podružnic*, ne *kmetijske družbe*, ampak na vrat na nos so hoteli našega kmeta spraviti v staro *tlačanstvo*. Vlada je bila namreč predložila načrt zakona, da se za Kranjsko napravi *kulturni svet*, ki bi bil za kmečko prebivalstvo velike koristi. Toda slovenski in nemški liberalci so ta načrt zakona v gospodarskem odseku popolnoma *prenaredili*, da bi kmetje bili peto kolo zraven. Liberalci so namreč sklenili, da sme biti član kmetijskega sveta *vsakdo*, ki *plačuje najmanj 2 kroni zemljiškega davka*. Kje pa so taki kmetje? Dalje so določili, da imajo *kmečki poslanci* v glavnem odboru le *dva zastopnika*, *grajščaki* in pa poslanci *mest* in *trgov* tudi po dva. Torej ogromna večina *kmečkega prebivalstva* bi imela le dva zastopnika, *grajščaki*, mesta in trgi pa štiri! To vendar ni pravično,

zato so se tej nakani *uprli katoliško-narodni poslanci.*

Legalizacija.

L. 1890. so naši katoliškonarodni poslanci v deželnem zboru predlagali, naj bi se dovolile malim posestnikom *olajšave pri zemljeknjižnih stvareh*, kakor jih ponuja državni zakon. Mnoge stranke bi si prihranile pota in stroške, koleke in čas, ker bi jim ne trebalo za vsako malenkost hoditi k sodišču ali notarju. Take olajšave so bile sklenile že mnoge druge dežele. To bi bili morali videti naše liberalce, kako so kričali proti temu predlogu, češ, da naši kmetje ne znajo pisati pobotnic in takih stvari in da bi kmetje morali plačevati zakotne pisarje. Naši poslanci so odgovarjali, da kdor bo znal pisati, bo sam naredil ali pa drugega naprosil; kdor ne bo znal narediti takih stvari, pojde k notarju. S tem bi se ljudstvu prihranilo mnogo daljnih potov. *Toda liberalci so zavrgli ta predlog*, ker so bili v večini. Šele l. 1896. se je naredila neka postava, ki pa ne more dosti koristiti našim posestnikom. *Iz tega je razvidno,*

da so naši liberalci prijatelji kmeta le ob volitvah, drugače pa ga ne poznajo.

Lovski zakon.

Po vsi pravici se kmečki posestniki bridko pritožujejo, koliko škode jim dela zajec po njivah, vinogradih in sadnih vrtovih. Zajca strupeni zob uniči marsikatero drevesce, katero si je posestnik s težavo vzgojil. Toda posestnik nima nobenega pripomočka proti zajcu. Streljati ga ne sme, če nima lovske pravice, za odškodnino pa mora hoditi od Poncija do Pilata, nazadnje pa mu fige kažejo. Ker pa so kmetje vedno tarnali, je končno vlada sama deželnemu zboru predložila načrt novega lovskega zakona. Ko bi bila ta obveljala, dobil bi bil naš kmet le tedaj nekaj odškodnine za škodo po zajcu, ko bi bil svojo njivo ali vrt ogradil s kitajskim zidom. *Naši katoliškonarodni poslanci so odločno govorili proti taki postavni določbi, ki bi varovala le lovca, ne pa kmeta. Liberalci pa so se vlekli za zajca in lovca. In tako so skovali postavo, ki varuje zajca ne pa kmeta in njegovih pridelkov. Seveda liberalna*

gospoda je skrbela za svoj kratek čas. Mi pa mislimo: Kdor hoče imeti kratek čas na lovu, ta pa naj plača to veselje *in sicer kmetu za njegovo škodo.*

Volivci!

Premislite in pretehtajte vse to in potem se vprašajte, *kaj Vam pravi Vaša vest, kam vas vodi Vaš razum* ter se odločite! Vsemogoči ljudje se bodo zbrali okrog Vas, se Vam sladkali in Vas nagovarjali za tiste, ki so jih poslali, da polove Vaše glasove.

Vi pa bodite *previdni* in ne *preveč zaupljivi*. Posvetujte se vselej s svojo voljo in svojim razumom, s svojimi duhovniki in katoliškimi modrimi možmi in pa z našimi časniki „Domoljubom“, „Slovincem“ in „Slovenskim Listom“, pa glasujte tako, kakor Vam ti svetujejo, in zagotovimo Vas, da bode Vaša vest mirna in boste imeli poslance, *ki Vas hočejo in morejo koristno zastopati, ki ne iščejo svoje časti in dobička.* Da ne boste v dvomih, Vam povemo še enkrat, kakšna je katoliškonarodna stranka v primeri z nasprotno.

Katoliško - narodna stranka je :

1.) *verska stranka*, ki visoko ceni katoliško vero, katere ne pusti blatiti in jo smatra za temelj svojega delovanja — *liberalna stranka* je pa *protikatoliška* (protiverska) stranka. Ob volitvah tega ne bodo povedali, morda bodo celo povdarjali, da so za vero, seve ne takšno, kakoršno imajo „klerikalci“. Tako bodo govorili ker so hinavci. *Kako vero imajo v čislih, veste iz „Slov. Naroda“*;

2.) je *katoliška stranka slovenska stranka*, ki ni v nobeni zvezi z Nemci, kakor je *dr. Tavčar* in njegova stranka, ki daje slovenski denar za nemško gledišče, ki je poslala Nemca Schafferja v dež. šolski svet, ki je nabila v Ljubljani dvojezične napise, dasi je bila prej proti njim in sploh ničesar ne sme storiti proti Nemcem, ker je ž njimi zvezana;

3.) je *katoliškonarodna stranka socialna stranka* in nasprotna kapitalističnemu liberalizmu. Ta stranka pospešuje kulturne in gospodarske ljudske organizacije in zahteva premembo postav v socialnem smislu. *Liberalna stranka* pa zagovarja kapitalizem in je sovražnica vsakoršnih združenih organizacij;

4.) je *katoliškonarodna stranka za splošno, direktno in tajno volivno pravico*, liberalna ji pa nasprotuje;

5.) je *katoliška stranka zagovornica postavnega življenja*, nasprotna pa zagovarja *javne hiše nesramnosti*.

Še dosti družega loči obe stranki.

Tukaj je samo nekaj potez, iz katerih izpoznate, da kot katoličani in Slovenci ne smete nikdar glasovati za kandidate liberalne stranke, pa tudi ne za take, katerim ta stranka ne nasprotuje, a tudi ne za take, ki nečejo bistvenega programa katoliško-narodne stranke.

Možje volivci!

Bodite srčni in ne bojte se nasprotne sodrge. Ne dajte se ujeti z zvijačo, pa tudi ne s pi-

jačo in „golažem“. Bodite trdni kot skala, in ko Vas bodo obkladali z najpodlejšimi psovkami, povdarjajte ponosno, da ste katoliškonarodni možje, in da hočete tudi take poslance. Čim hujši boj, tem slavnjejša bo zmaga!

COBISS :042x00

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000438399

